

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि (बाली संरक्षण समूह), वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग १ - लिखित परीक्षा

भाग २ - अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क : २००

पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	परीक्षा प्रणाली	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन र विकास र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र विकास	१०	१०×५=५०	छोटो छोटो उत्तर	१.३० घण्टा	५०	४०
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	५	५×१०=५०	लामो उत्तर	१.३० घण्टा	५०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		४	४×१५=६०	विश्लेषणात्मक समीक्षा	३ घण्टा	१००	४०
			२	२×२०=४०	विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर			

- माथि उल्लिखित सबै सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथम पत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा सेवागत रूपमा अर्थात् एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहका लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रवाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रवाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्ने छ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रवाट हुनेछ । यसैगरी द्वितीय पत्रको परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रवाट हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन् ।
- समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ:-
(क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान
(ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम
(ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव
(घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिका
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति २०६४ । ६। २९ गते

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि (बाली संरक्षण समूह), वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र :- खण्ड (क) प्रशासन र विकास

अङ्क :- ५०

१. राज्य र सरकार
 - १.१ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - १.२ सरकारको स्वरूप
 - १.३ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
 - १.४ नेपालको संविधान
२. सार्वजनिक प्रशासन
 - २.१. सार्वजनिक प्रशासनका अवधारणाहरू
 - २.३. कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरू
 - २.४ आर्थिक प्रशासन - बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
 - २.५ निजामती सेवामा पारदर्शिता र यसका सीमाहरू
 - २.६ सार्वजनिक उत्तरदायित्व
 - २.८ जनतालाई पुऱ्याउने सेवा प्रभावकारी तुल्याउने उपाय
३. व्यवस्थापन
 - ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा र सिद्धान्त
 - ३.२ कुशल व्यवस्थापकका कार्य (Functions) र गुणहरू (Attributes)
 - ३.३ व्यवस्थापनका विभिन्न पक्षहरू
 - ३.३.१ नेतृत्व
 - ३.३.२ उत्प्रेरणा
 - ३.३.३ निर्णय प्रक्रिया
 - ३.३.४ समन्वय
 - ३.३.५ सहभागितामूलक व्यवस्थापन
 - ३.३.६ टोलीगत कार्य (Team Work)
 - ३.४ वार्ता, सम्झौता तथा मध्यस्थता गर्ने सीपहरू र मस्यौदा तयारी प्रक्रिया
४. विकासका आयामहरू
 - ४.१ विकास प्रशासनको सिद्धान्त र व्यवहार
 - ४.२ योजना ,परियोजना कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन
 - ४.३ आवधिक योजना र कार्यक्रम
 - ४.४ विकासमा जनसहभागिता
 - ४.५ दिगो विकास
 - ४.६ विकेन्द्रीकरण
 - ४.७ मानवीय संसाधन विकास
 - ४.८ गरीबी निवारण
 - ४.९ सुशासन
 - ४.१० मिश्रित अर्थतन्त्र
 - ४.११ खुला बजारमुखी अर्थतन्त्र
 - ४.१२ विश्वव्यापीकरण

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि (बाली संरक्षण समूह), वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ४.१३ निजीकरण
 - ४.१४ विकासमा राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाको भूमिका
 - ४.१५ जनसंख्या र बसाँईसराई
५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार
- ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
 - ५.२ कानुनी राज्य
 - ५.३ मानव अधिकार
 - ५.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)
 - ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
 - ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
६. नेपाली समाज र यस्को बनोट
- ६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरुको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
 - ६.२ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरुको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरु, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरु

५ समाप्त ५

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि (बाली संरक्षण समूह), वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र :- खण्ड (ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय

अंक ५०

१. नेपालको कृषि विकासको वर्तमान स्थिति र प्रमुख सवालहरु
२. कृषिका क्षेत्रगत नीतिहरु/योजनाहरुको विश्लेषणात्मक विवेचना
 - २.१ दीर्घकालिन कृषि योजना, २०५३-२०७२
 - २.२ कृषि नीति, २०६१
 - २.३ कृषि व्यवसाय प्रवर्धन नीति, २०६३
 - २.४ कृषि जैविक विविधता संरक्षण नीति, २०६३
 - २.५ आवधिक योजनामा कृषि क्षेत्रको रणनीति एवं कार्यनीतिहरु
३. विश्व व्यापार संगठन (WTO) एवं क्षेत्रीय व्यापार संगठनहरु (जस्तै SAPTA) मा कृषिको प्रतिबद्धता र सोको समीक्षात्मक विवेचना
४. कृषिसंग सम्बन्धित ऐन/नियमहरु को समीक्षात्मक विवेचना
 - ४.१ वीउ विजन ऐन, २०४५
 - ४.२ वीउ विजन नियमावली, २०५४
 - ४.३ राष्ट्रिय वीउ विजन नीति, २०५६
 - ४.४ जीवनाशक विषादि ऐन, २०४८
 - ४.५ जीवनाशक विषादि नियमावली, २०५०
 - ४.६ बाली संरक्षण ऐन (संशोधन सहित), २०६४
 - ४.७ वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३
५. दिगो कृषि विकासमा राष्ट्रिय आई.पी.एम. कार्यक्रमको भूमिका र सोको समीक्षात्मक विवेचना
६. स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ अनुसार निक्षेपित कृषि विकास कार्यक्रमको वर्तमान स्थिति र प्रमुख सवालहरु
७. नेपाल सरकारको कर्मचारी एवं आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी ऐन/नियमहरुको विश्लेषणात्मक विवेचना
 - ७.१ निजामती सेवा ऐन, २०४९ (दोश्रो संशोधन २०६४ समेत)
 - ७.२ आर्थिक कार्यविधी नियमावली, २०६४
 - ७.३ सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली, २०६४
 - ७.४ करार ऐन, २०५६ तथा सेवा करार निर्देशिका, २०५९
 - ७.५ नेपाल कृषि सेवा (गठन, समूह तथा श्रेणी विभाजन र नियुक्ति सम्बन्धी नियमावली, २०५१)
८. नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषदको ऐन, २०४८ र दीर्घकालिन अवधारणाको विश्लेषणात्मक विवेचना
९. कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयको संगठनात्मक संरचनाको समीक्षात्मक विवेचना
१०. Strategic Planning and Use of Logical Framework
११. कृषि क्षेत्रको मानवीय संशाधन एवं क्षमता अभिवृद्धि रणनीति
१२. कृषि व्यवसाय एवं व्यापार प्रवर्धनमा Value Chain को महत्त्व

5 समाप्त 5